

ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΘΑΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ
για την οργάνωση καθαριότητας Ακτών και Θαλασσών

ISBN 978-618-83250-1-2

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΣ

Emergency, Crisis and Disaster Manager • Member of International Crisis Management Association
Member of International Association of Professionals in Humanitarian Assistance and Protection

ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΘΑΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

για την οργάνωση καθαριότητας Ακτών και Θαλασσών

2

ISBN 978-618-83250-1-2

*Αφιερωμένο εξαιρετικά σε κάθε πολίτη,
που εθελοντικά διοργανώνει
την καθαριότητα των ακτών και της θάλασσας*

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΣ

4

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	Σελίδα	5
Λίγα Λόγια	Σελίδα	6
Γενικά περί προστασίας ακτών και θαλασσών	Σελίδα	8
Γενικά περί καθαριότητας ακτών και θαλασσών	Σελίδα	11
Σχέδιο Δράσης για την καθαριότητα των ακτών	Σελίδα	13
Πως μπορούμε να οργανώσουμε καλύτερα την καθαριότητα των ακτών	Σελίδα	14
Προμήθειες και Χρηματοδότες	Σελίδα	17
Ασφάλεια στην επιχείρηση καθαριότητας των ακτών	Σελίδα	19
Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος	Σελίδα	22
Γιατί προστατεύουμε τον βυθό της θάλασσας	Σελίδα	23
Συλλεκτική διαδικασία στον βυθό της θάλασσας	Σελίδα	24
Πληροφοριακά και καταγραφικά έντυπα	Σελίδα	25
Προβολή και διαφήμιση της περιβαλλοντικής σας δράσης	Σελίδα	26
Μην ξεχάσετε	Σελίδα	27
Μέθοδος καθαριότητας της ακτής	Σελίδα	28
Συμβάλλοντας στην διατήρηση της καθαριότητας ακτών και θαλασσών	Σελίδα	30
Κοστολόγηση της επιχείρησης καθαριότητας της ακτής	Σελίδα	32
Αρμόδιοι οργανισμοί για την καθαριότητα των ακτών	Σελίδα	34
Γαλάζια Σημαία	Σελίδα	35
Έργα του ιδίου συγγραφέα	Σελίδα	37
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	Σελίδα	39

Λίγα Λόγια

Οι θάλασσες και τα θαλάσσια οικοσυστήματα διαδραματίζουν βασικό ρόλο για τον άνθρωπο σε παγκόσμιο επίπεδο, γιατί αποτελούν πηγή ζωής και σημαντικό οικολογικό κεφάλαιο. Απειλούνται όμως, από σοβαρούς κινδύνους. Το θαλάσσιο περιβάλλον που δεν γνωρίζει σύνορα, επιβαρύνεται και υποβαθμίζεται ποιοτικά - έστω κι αν σε ορισμένες περιοχές η κατάσταση βελτιώνεται - από τις δραστηριότητες του ανθρώπου.

Σύμφωνα με ευρωπαϊκές και διεθνείς μελέτες, διαπιστώνεται ότι οι θάλασσες ανά τον κόσμο και η βιοποικιλότητά τους δέχονται σοβαρές πιέσεις από ρυπογόνα φαινόμενα για τα οποία ενέχονται, κυρίως, η αυξημένη ναυσιπλοΐα και η αεροπλοΐα, η βιομηχανική ανάπτυξη, η έντονη εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου, η υπεραλίευση, η αστυφιλία και ο τουρισμός.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν εντατικοποιηθεί οι προσπάθειες των ανθρώπων για την προστασία των ακτών και των θαλασσών, όσο ποτέ άλλοτε. Και τα αποτελέσματα είτε μεμονωμένα είτε πιο γενικά παρουσιάζουν βελτίωση σε αρκετές των περιπτώσεων. Εν τούτοις οι ακτές και οι θάλασσες εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρές απειλές και αύξηση των ρυπογόνων φαινομένων εξαιτίας των επικίνδυνων ουσιών ή των αστικών λυμάτων που καταλήγουν στις θάλασσες και στις ακτές μετά την απόρριψη ή διαρροή από βιομηχανικές ή οικιακές χρήσεις, μέσω ποταμών ή αγωγών.

Επιπλέον, απορρίψεις ραδιοϊσοτόπων από εγκαταστάσεις επανεπεξεργασίας πυρηνικών καυσίμων, πετρελαιοκηλίδες από απόβλητα πλωτών εξεδρών γεωτρήσεων και άλλων off-shore εγκαταστάσεων εξόρυξης πετρελαίου και αερίου στην θάλασσα, απορρίμματα από εμπορικά ή αλιευτικά πλοία ή από δραστηριότητες τουρισμού και αναψυχής στην θάλασσα, παράνομες απορρίψεις πετρελαίου ή χημικών ουσιών από πλοία, συμπτωματικές απορρίψεις υδρογονανθράκων μετά από ναυτικά ατυχήματα, κ.α. είναι μερικές από τις πολύ επικίνδυνες δραστηριότητες των ασυνείδητων κατά κύριο λόγο που δολοφονούν τη φύση, άρα την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη.

Η ρύπανση των ακτών και των θαλασσών μας, δεν γίνεται από άγνοια, αλλά από εγωισμό.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του Jacques Yves Cousteau στην Μεσόγειο, είχε υπολογίσει ότι περίπου 10.000 θαλάσσιοι οργανισμοί (ψάρια, χελώνες, θηλαστικά) πεθαίνουν καθημερινά μόνο από την κατάποση πλαστικών πωμάτων και δακτυλίων από νερά και αναψυκτικά που ρίχνονται στην θάλασσα από τον άνθρωπο, χωρίς να υπολογιστεί οποιαδήποτε άλλη κατηγορία απορριμμάτων (π.χ. πλαστικές σακούλες, δίχτυα, πλαστικά μπουκάλια, πλαστικά εξαρτήματα σκαφών, κ.λ.π.).

Η καθαριότητα ακτών και θαλασσών δεν πρέπει να αποτελεί ετήσια δημόσια και πανηγυρική δραστηριότητα, αλλά καθημερινή μεμονωμένη πρακτική κάθε πολίτη, μικρού ή μεγάλου. Οποιαδήποτε στιγμή που θα βρεθεί στην παραλία ή στην θάλασσα.

Η ρύπανση που προκαλούμε στις θάλασσές μας είναι σε τέτοιο βαθμό, ώστε πλέον ξεπεράσαμε την ικανότητα της θαλάσσιας φύσης να αυτοκαθαρίζεται. Απαράδεκτο όσο και εγκληματικό.

Το να διατηρούμε καθαρές τις ακτές και τις θάλασσές μας, σημαίνει ότι θα περάσουμε ένα ευχάριστο και ασφαλές καλοκαίρι. Ήρθε η ώρα να μάθουμε να πηγαίνουμε στην παραλία, να την χαιρόμαστε, έχοντας όμως κατά νου ότι, φεύγοντας δεν θα αφήσουμε ίχνη βανδαλισμού. Στην παραλία που παίζουμε, συνυπάρχουμε με θαλάσσιες χελώνες, με φυτά, αρμυρίκια και δέντρα. Στην θάλασσα που κολυμπάμε, συνυπάρχουμε με όστρακα, κοχύλια, αχιούς, φύκια, αστερίες, κοράλλια. Η ευχαρίστηση και η ασφάλεια πρέπει να είναι ίδια και ίση για όλους τους ζωντανούς οργανισμούς. Επιπλέον μεταξύ των ανθρώπων πρέπει να επικρατεί ευγένεια, σεβασμός και διακριτικότητα.

Η παρούσα αναθεωρημένη έκδοση του ιδίου συγγραφέα με τίτλο «ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΚΤΕΣ • ΚΑΘΑΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ – Εγχειρίδιο Ενεργειών για την οργάνωση καθαριότητας Ακτών και Θαλασσών» σκοπό έχει να εκθέσει συνοπτικά μια σειρά από ενέργειες πριν, κατά την διάρκεια, μετά την δράση, ώστε να επιτευχθούν τα μεγαλύτερα οφέλη για τον άνθρωπο και την φύση. Η ίδια η δραστηριότητα της καθαριότητας των ακτών και των θαλασσών μας, εφόσον λαμβάνει κάθε χρόνο όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις στην χώρα μας, πρέπει ταυτόχρονα να γίνεται πιο οργανωμένα, πιο συντονισμένα, πιο μαζικά και πιο αποτελεσματικά.

Ο δημιουργός αυτού του εγχειριδίου, έχοντας στο ενεργητικό του περισσότερο από τρεις 10ετίες εμπειρίας στον σχεδιασμό και οργάνωση της καθαριότητας των ακτών και των θαλασσών μας, καταθέτει τις γνώσεις και την εμπειρία του, ώστε η δουλειά κάθε ενός που θέλει να οργανώσει και υλοποιήσει αντίστοιχη δράση, να γίνεται πιο εύκολα, πιο οργανωμένα, πιο ασφαλές και πιο σύντομα. Πρόκειται για την πρώτη στην ελληνική βιβλιογραφία καταγεγραμμένη προσπάθεια περιγραφής όλης της διαδικασίας της δράσης, σε όλα της τα στάδια, προετοιμασίας, υλοποίησης, αποτίμησης.

7

Πάτρα, 10 Μαρτίου 2018

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΣ

Emergency, Crisis and Disaster Manager

Member of International Crisis Management Association

Member of Association of Professionals in Humanitarian Assistance and Protection

Επικοινωνία : anastgerasimatos@yahoo.com

Γενικά περί προστασίας ακτών και θαλασσών

Ακτή είναι η έκταση της ξηράς που γεινιάζει με την θάλασσα, χωρίς το περιορισμό της προσβασιμότητας και αξιοποίησης από τον άνθρωπο.

Παραλία είναι η έκταση της ξηράς που γεινιάζει με την θάλασσα, ιδιαίτερα όταν αυτό είναι προσβάσιμο και αξιοποιήσιμο από τον άνθρωπο.

Η παραλία όπως την γνωρίζουμε και την εννοούμε ως θαλασσινός λαός, αποτελεί τον κύριο χώρο δροσιάς, χαλάρωσης και ξεκούρασης κάθε καλοκαίρι, για κάθε άνθρωπο, ανεξαρτήτου ηλικίας. Μπάνιο στη θάλασσα, ηλιοθεραπεία, διάβασμα βιβλίου, καφές, περίπατος, ρεμβασμός, κ.α. είναι μερικές μόνο από τις δραστηριότητες που βρίσκονται στο ημερήσιο πρόγραμμά μας, όλη την καλοκαιρινή περίοδο. Ο χώρος όπου κάθε καλοκαίρι, συγκεντρώνει δεκάδες έως και εκατοντάδες ανθρώπους, την ίδια χρονική στιγμή, με σκοπό την κολύμβηση και την αναψυχή. Από παιχνίδια στην άμμο με τα κουβαδάκια των μικρών παιδιών, έως πολυπληθείς συναυλίες και πρωταθλήματα beach volley.

Για να είμαστε πιο ακριβείς, στην Ελλάδα, οι παραλίες έχουν ζωή όχι μόνο το καλοκαίρι, αλλά σχεδόν όλο τον χρόνο, ανεξαρτήτου εποχής. Κάθε παραλία σε αυτή την χώρα, έχει μοναδική εξωτική ομορφιά, που την κάνει γνωστή στα πέρατα του κόσμου. Αμμώδης ή βραχώδης, με φοίνικες ή αλμυρίκια, κοσμοπολίτικες ή ερημικές, όλες με διάφανα νερά στις αποχρώσεις του μπλε ή του πράσινου, προσφέρουν την απόλυτη ευχαρίστηση κάθε καλοκαίρι και απεριόριστες δυνατότητες ατομικών, ομαδικών και κοινωνικών δράσεων όλο τον χρόνο.

Στα βόρεια της χώρας μας, οι παραλίες αποκτούν ζωή (με έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα) για 5 έως 6 μήνες τον χρόνο. Στα κεντρικά, για 6 έως 7 μήνες και στα νότια, για 7 έως 8 μήνες περίπου.

Η Ελλάδα, είναι κατ' εξοχήν θαλασσινή χώρα, με ακτογραμμή 17.245 χιλιόμετρα, (σύμφωνα με την Υδρογραφική Υπηρεσία Πολεμικού Ναυτικού) όση δηλαδή και η ακτογραμμή της αφρικανικής ηπείρου. Βρίσκεται στην 9^η θέση της παγκόσμιας κατάταξης (ανάμεσα σε 194 χώρες), σύμφωνα με το μήκος της ακτογραμμής, η οποία αντιπροσωπεύει το 94,8 % της συνολικής περιμέτρου της χώρας μας.

Η μικρή μας Ελλάδα δηλαδή, στο μήκος της ακτογραμμής, μπορεί να συγκριθεί μόνο με γιγάντιες χώρες του πλανήτη, όπως η Αυστραλία, η Ρωσία, ο Καναδάς, οι Η.Π.Α., η Νορβηγία, η Ινδονησία, οι Φιλιππίνες, η Ιαπωνία, που και χερσαία έκταση εκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων καταλαμβάνουν, και πληθυσμό δεκάδων εκατομμυρίων ανθρώπων έχουν.

Αυτή η ακτογραμμή, περιλαμβάνει δεκάδες εκατοντάδες οργανωμένες και μη παραλίες, μοναδικά στολίδια της απείρου κάλους φυσικής ομορφιάς της χώρας μας.

Η προστασία και η καθαριότητα των παραλιών και των θαλασσών μας και γενικότερα η ευθύνη της προστασίας του φυσικού θαλάσσιου περιβάλλοντος, είναι δική μας. Όχι των άλλων. Κάθε πολίτης έχει την ευθύνη να μεριμνά. Ο καθένας μόνος του και όλοι μαζί μπορούμε να έχουμε και να χαιρόμαστε καθαρές και ακίνδυνες παραλίες και θάλασσες.

Αυτές οι θάλασσες και αυτές οι παραλίες, αποτελούν πόλο έλξης δεκάδων εκατομμυρίων τουριστών απ' όλο τον κόσμο που κατακλύζουν κάθε χρόνο την χώρα μας, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη και στην διατήρηση της Ελλάδος στην κορυφή (σε παγκόσμια κατάταξη) του τόπου προορισμού για διακοπές.

Η καθαριότητα των ακτών αλλά και των παραλιών των λουομένων, δεν είναι μόνον δείγμα πολιτισμού. Αποτελεί κύριο μέτρο πρόληψης για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που εγκυμονούν οι φθορές στις δομές και κατασκευές, τα συσσωρευμένα απορρίμματα, τα φερτά υλικά, η αναδιάρθρωση της μορφολογίας της παραλίας από το χειμέριο κύμα, κ.α. με σκοπό την ασφαλή χρήση και ευχαρίστηση από μικρούς και μεγάλους.

9

Για την προστασία της θάλασσας ιδιαίτερα η πολιτεία, έχει καταρτίσει και λειτουργεί για την αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης και των ακτών, από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες, Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης, του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, (Π.Δ. 11/2002). Για τον σκοπό αυτό, διαθέτει Περιφερειακούς Σταθμούς Καταπολέμησης Ρύπανσης σε 24 λιμάνια της χώρας, ήτοι στον Πειραιά,

Σύρο, Πάτρα, Νεάπολη Βοιών, Ελευσίνα, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Πύλο, Καβάλα, Ίσθμια, Χανιά, Αλεξανδρούπολη, Λήμνο, Χίο, Ρόδο, Πρέβεζα, Ζάκυνθο, Κέρκυρα, Ηγουμενίτσα, Ηράκλειο, Μυτιλήνη, Λαύριο, Θήρα και Σάμο.

Επιπλέον η πολιτεία έχει νομοθετήσει σχετικά, όπου σύμφωνα με το Π.Δ. 13/2018 περί Οργάνωσης του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, στο άρθρο 25 καθορίζει τις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος για την πρόληψη και καταπολέμηση των περιστατικών θαλάσσιας ρύπανσης και των ακτών από πλοία και από χερσαίες πηγές και την λήψη κατάλληλων νομοθετικών μέτρων με βάση την εθνική και διεθνή νομοθεσία.

10

Γενικά περί καθαριότητας ακτών και θαλασσών

Αναζητώντας καταγραφές συστηματικής καθαριότητας ακτών και θαλασσών στην χώρα μας, δεν μπορούμε να μην κάνουμε ειδική μνεία στον πρώτο στην Ελλάδα οργανισμό που ευαισθητοποιήθηκε και ασχολήθηκε συστηματικά, που δεν είναι άλλος από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, μιας και η δραστηριότητα αυτή αποτελεί τουλάχιστον από το έτος 1975 μια από τις καταγεγραμμένες επήσεις δράσεις του, με συστηματικό και υποδειγματικό τρόπο, αρχικά στα μεγάλα αστικά κέντρα και έπειτα σε δεκάδες πόλεις και κωμοπόλεις. Μεταγενέστερα, καθιερώνεται ως υποχρεωτική δράση των Εθελοντών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και επεκτείνεται σε όλη την χώρα, με την υπ' αριθμόν 13/99 Εγκύκλιο της Διεύθυνσης Σώματος Σαμαρειτών Ελλάδος.

Η δράση της καθαριότητας ακτών και θαλασσών από τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό υλοποιείτο δύο φορές τον χρόνο, μια στα τέλη Μαΐου και μια στα τέλη Ιουλίου, επιτυγχάνοντας να διατηρούνται καθαρές και ακίνδυνες για μεγάλο χρονικό διάστημα, ιδιαίτερα της κορύφωσης της τουριστικής περιόδου. Δράση, η υλοποίηση της οποίας φτάνει μέχρι τις μέρες μας.

11

Σήμερα, περιβαλλοντικές οργανώσεις, φορείς της πολιτείας, η τοπική αυτοδιοίκηση, σχολεία, ξενοδοχεία, εκπαιδευτικοί σύλλογοι, κοινωνικές ομάδες, κ.α. οργανώνουν δράσεις καθαριότητας ακτών και θαλασσών πριν από την έναρξη της θερινής περιόδου, σε όλη σχεδόν την επικράτεια της χώρας. Οι δράσεις αυτές υλοποιούνται κυρίως τους μήνες Μάιο και Ιούνιο, στα πλαίσια περιβαλλοντικών προγραμμάτων ή εθνικών σχεδίων δράσεων.

Η αποτελεσματικότητα όμως του εγχειρήματος, πέραν του σωστού σχεδιασμού και της καλής οργάνωσης, έγκειται και στο γεγονός της συχνότητας. Μπορούμε λοιπόν να μιλάμε για αποτελεσματική δράση καθαριότητας ακτών και θαλασσών, όταν αυτές υλοποιούνται σύμφωνα με όσα θα μάθουμε στο παρόν εγχειρίδιο ενεργειών και φυσικά σε συχνότητα τουλάχιστον 3 φορές τον χρόνο, ήτοι μέσα Μαΐου, μέσα Ιουλίου, μέσα Σεπτεμβρίου, με την συμμετοχή οργανώσεων, φορέων και κατοίκων.

Σε αστικά περιβάλλοντα, δράσεις καθαριότητας μπορούν να υλοποιούν πολύ πιο συχνά, μεμονωμένα και απρογραμματίστα, τόσο οι χρήστες των οργανωμένων ή / και των πολυσύχναστων παραλιών, όσο και οι υπεύθυνοι για τις πιστοποιήσεις. Θεωρείται δεδομένο και δεν τίθεται θέμα συζήτησης για τις περιπτώσεις εκείνες που προκύπτουν έπειτα από κάποιο συμβάν που θα προκαλέσει απορρίμματα και ρύπανση, όπως, υπαίθρια συναυλία, ξαφνικό μπουρίνι, πετρελαιοκηλίδα, κ.α.

12

Σχέδιο Δράσης για την καθαριότητα των ακτών

Η καθαριότητα των ακτών δεν περιορίζεται σε κανένα σχέδιο δράσης. Διάφορες εκδηλώσεις / δραστηριότητες μπορούν να οργανωθούν, από μια μικρή ομάδα Εθελοντών που διενεργεί καθαρισμό στην δική της τοπική παραλία μέχρι έναν εθνικό καθαρισμό με συμμετοχή φορέων και οργανώσεων. Πολλές καταδυτικές λέσχες και εκπαιδευτικά κέντρα καταδύσεων, πολλοί εκπολιτιστικοί σύλλογοι και περιβαλλοντικές οργανώσεις, αλλά και πολλοί παράκτιοι Δήμοι και Περιφέρειες, φιλοξενούν συχνά τέτοιες εκδηλώσεις και καλωσορίζουν με ιδιαίτερη χαρά Εθελοντές, Χορηγούς, Υποστηρικτές, κ.α. Διαλέξτε μια δραστηριότητα καθαριότητας ακτών για την οποία θα έχετε ισχυρό κίνητρο για την υλοποίησή της. Θα είναι ευκολότερο για σας να διατηρήσετε τον ενθουσιασμό σας αλλά και να κινητοποιήσετε πολλούς άλλους.

Είναι επίσης καλή ιδέα να επιλέξετε μια περιοχή που θα ωφεληθεί από τον καθαρισμό της παραλίας, περισσότερο από μια άλλη που είναι και διατηρείται καθαρή. Θα δώσετε αξία στις προσπάθειες σας και στις προσπάθειες των συμμετεχόντων, με το να αποδείξετε ότι η περιοχή χρειάζεται προσοχή και αναβάθμιση. Εάν είστε σε θέση να φέρετε εις πέρας ένα δικό σας σχέδιο δράσης, υπάρχουν πολλοί φορείς και οργανισμοί από τους οποίους θα μπορούσατε να πάρετε ιδέες για το δικό σας σχέδιο, όπως ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, η Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης, κ.α.

Η καθαριότητα των ακτών, είναι μια δραστηριότητα που για να υλοποιηθεί με επιτυχία, χρειάζεται απαραίτητα να χρηματοδοτηθεί. Πιθανούς Χορηγούς και Χρηματοδότες θα βρείτε καταχωρημένους στην ενότητα «Προμήθειες και Χρηματοδότες» αυτού του εγχειριδίου, ενώ με τοπικές επιχειρήσεις, ναυπλιακές εταιρίες, τουριστικά γραφεία, κ.α. μπορείτε να έρθετε σε επικοινωνία για χρηματοδότηση, στέλνοντάς τους έγκαιρα ενημέρωση ή κλείνοντας ραντεβού για προσωπική συνάντηση. Υπάρχουν πολλοί που ευχαρίστως θα συμμετείχαν είτε ως χορηγοί, είτε ως χρηματοδότες.

Συνοψίζοντας, για την καθαριότητα μιας ακτής πρέπει να :

- **Διαλέξτε μια παραλία που χρειάζεται αναβάθμιση και σύγχρονες υπηρεσίες**
- **Διαλέξτε ένα σχέδιο δράσης για το οποίο έχετε ζωηρό ενδιαφέρον και στο οποίο μπορείτε να αφοσιωθείτε**
- **Να είστε ρεαλιστές με τους στόχους σας και με αυτά που προσδοκάτε να πετύχετε**
- **Ακούστε προσεκτικά τους ανθρώπους της περιοχής και μάθετε αυτά που τους ενδιαφέρουν περισσότερο**
- **Να θυμάστε ότι με το να ασχοληθείτε ενεργά, με την προσωπική σας συμβολή και ανάμειξη, μπορείτε ν' αλλάξετε τα πράγματα, γι' αυτό να είστε αισιόδοξοι**

Πως μπορούμε να οργανώσουμε καλύτερα την καθαριότητα των ακτών

Η καλή οργάνωση είναι το κλειδί για κάθε επιτυχημένη δραστηριότητα. Από τη στιγμή που έχετε αποφασίσει να υλοποιήσετε μια δραστηριότητα, πρέπει να καταστρώσετε ένα καλό σχέδιο δράσης. Αρχικά, είναι ίσως αναγκαίο να πάρετε την άδεια από τον οικείο Δήμο ή την αρμόδια Περιφερειακή Ενότητα, την οικεία Λιμενική Αρχή ή τις κατά τόπους αρχές που είναι υπεύθυνες γι' αυτή την παραλία. Υπάρχουν περιπτώσεις που θα χρειαστεί να απευθυνθείτε και στην τοπική υπηρεσία εναλίων αρχαιοτήτων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, η οποία είναι σε θέση να απαντήσει στις ερωτήσεις σας, να σας επιλύσει διάφορα ζητήματα και να σας φέρει σε επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές.

Να έχετε ορίσει την ημερομηνία και τις ώρες της δραστηριότητας μαζί με εναλλακτική ημερομηνία, γιατί είναι βέβαιο ότι οι αρμόδιες αρχές να θελήσουν να μάθουν πότε σχεδιάζετε τη δραστηριότητα, πόσους Εθελοντές θα διαθέτετε και π ακριβώς σχεδιάζετε να κάνετε. Υπάρχει η πιθανότητα να σας δώσουν υποστήριξη την ημέρα της δραστηριότητάς σας, πέρα από την τυπική έγκριση. Από τη στιγμή που θα πάρετε την άδεια και θα έχετε επιβεβαιώσει την ημερομηνία, είστε έτοιμοι να δράσετε.

Το πότε ακριβώς θα πραγματοποιήσετε τη δραστηριότητα σας, μπορεί να συμβάλλει τα μέγιστα στην υλοποίηση της. Υπάρχουν πολλά πράγματα που πρέπει να λάβετε υπ' όψιν σας, όταν επιλέγετε την ημερομηνία. Σε πολλές παράκτιες περιοχές, δραστηριότητες που προγραμματίζονται νωρίς την άνοιξη ή αργά το φθινόπωρο, είναι πολύ πιθανό να αναβληθούν ή να ματαιωθούν εξαιτίας του καιρού, γι' αυτό πρέπει να το ξανασκεφθείτε σχετικά με μια «χειμερινή δραστηριότητα». Οι διακοπές και οι σχεδιασμένες από πριν δραστηριότητες και εκδηλώσεις μπορεί να κρατήσουν τον κόσμο μακριά από το σχέδιο σας. Προσπαθήστε να σχεδιάσετε τη δραστηριότητα μια ημέρα η οποία είναι αφιερωμένη στο περιβάλλον, στην θάλασσα, στην καθαρή πόλη ή γιορτάζεται ως παγκόσμια ημέρα προστασίας της φύσης, κ.λ.π. Κρατικές Υπηρεσίες και Οργανισμοί που χρηματοδοτούν και υποστηρίζουν τέτοιες δράσεις σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, μπορούν να βρεθούν στην ενότητα «Προμήθειες και Χρηματοδότες» αυτού του εγχειριδίου.

14

Γι' αυτό πρέπει να :

- Μείνετε προσηλωμένοι στον αρχικό σας αντικειμενικό στόχο. Είναι πολύ εύκολο να προσπεράσετε κάποια πράγματα αν δεν είστε πολύ προσεκτικοί. Να θυμάστε ότι μπορείτε οποτεδήποτε να σχεδιάσετε ένα ανάλογο πρόγραμμα στο μέλλον.
- Δώστε στον εαυτό σας αρκετό χρόνο, ώστε να συγκεντρώσετε Εθελοντές και να σχεδιάσετε τη δράση σωστά. Δυο μήνες είναι συνήθως αρκετός χρόνος προετοιμασίας, αλλά τελικώς εξαρτάται από το μέγεθος και το είδος της δραστηριότητας.
- Υπολογίστε πόσους Εθελοντές θέλετε να έχετε στην δραστηριότητα και να συγκεντρώσετε λίγο περισσότερους. Πολλές φορές κάποιοι Εθελοντές

ακυρώνουν τη συμμετοχή τους λίγο πριν ή την τελευταία στιγμή και δεν θα θέλατε στο τέλος να έχετε ελλείψεις.

- Ερευνήστε την πιθανότητα ανάμιξης της τοπικής κοινωνίας. Πολλά σχολεία, ομάδες εργασίας, επιχειρήσεις και άλλοι οργανισμοί ευχαρίστως θα συμμετείχαν.
- Μοιράστε τους Εθελοντές σας σε ομάδες που θα βοηθήσουν στο σχέδιο του καθαρισμού. Η κύρια ευθύνη σας είναι να διευθύνετε την οργάνωση. Καθορίστε με σαφήνεια τα καθήκοντα των Εθελοντών για να γίνει πιο αποτελεσματική η δραστηριότητά σας και να νιώσουν όλοι χρήσιμοι.
- Οι Εθελοντές μπορεί να σας βοηθήσουν στις τηλεφωνικές επικοινωνίες, στην προσέλκυση χρηματοδότησης, στη συγκέντρωση υλικού, στον ασφαλή έλεγχο του πλήθους, τη συλλογή αρχείων ή οτιδήποτε άλλο χρειάζεται προσοχή.

15

- Κανονίστε την αποκομιδή και μεταφορά των απορριμμάτων που θα συλλεχθούν. Αυτό συνήθως μπορείτε να το πετύχετε δωρεάν με την συνεργασία των δημοτικών υπηρεσιών αποκομιδής απορριμμάτων. Να θυμάστε επίσης ότι πρέπει να ξεχωρίσετε τα ανακυκλώσιμα υλικά. Γι αυτό καλό είναι να έχετε σακούλες απορριμμάτων διαφορετικού χρώματος, π.χ. μαύρες για τα κοινά απορρίμματα και πράσινες για τα ανακυκλώσιμα.
- Αν σχεδιάζετε υποβρύχιο καθαρισμό, να έρθετε σε επικοινωνία με εκπαιδευτές, επιστήμονες αλλά και επαγγελματίες της περιοχής στο χώρο των καταδύσεων, ώστε να καθοδηγήσουν υπεύθυνα Εσάς και τους Εθελοντές σας κάτω από το νερό και στα ανοιχτά για την προστασία του υποβρύχιου περιβάλλοντος. Όλοι οι Εθελοντές Δύτες πρέπει να έχουν πιστοποιητικό (τουλάχιστον το κατώτερο) Δύτη ανοικτής θαλάσσης.

- Επικοινωνήστε με τοπικά καταστήματα εξοπλισμού καταδύσεων, εκπαιδευτές καταδύσεων ή Ναυαγοσώστες για συμβουλές που αφορούν την περιοχή που θα καταδυθείτε, εάν δεν είστε εξοικειωμένοι με αυτά.
- Να έχετε Εθελοντές που θα παρευρίσκονται για να βοηθήσουν τους Δύτες κατά την έξοδο τους από το νερό.
- Να έχετε αρκετό πόσιμο νερό στη διάθεση σας και να συστήσετε σε όλους να φέρουν μαζί τους κάτι να φάνε.
- Κανονίστε να υπάρχουν μέρη για στάθμευση και φύλαξη των οχημάτων των συμμετεχόντων και φροντίστε ώστε ομάδα από Εθελοντές σας, να αναλάβουν υπεύθυνα την φύλαξή τους.
- Ελέγξτε με τις κατά τόπους αρχές για ελεύθερες ζώνες στάθμευσης, πλησίον της περιοχής που θα υλοποιηθεί η δράση σας, αλλά που δεν θα εμποδίζεται η κίνηση, οι ελιγμοί και η προσωρινή στάθμευση των βαρέων οχημάτων, π.χ. απορριματοφόρα, φορηγά, πούλμαν μεταφοράς Εθελοντών, κ.λ.π. Η δημοτική αρχή ή η λιμενική αρχή είναι σε θέση να σας παρέχουν μια περιοχή για το σκοπό αυτό.
- Τοποθετήστε ευκρινείς πινακίδες που θα καθοδηγήσουν τους Εθελοντές, τους πολίτες και τα οχήματα του Δήμου, στον χώρο της εκδήλωσης.
- Αναλόγως το μέγεθος της εκδήλωσης, ίσως θέλετε να τοποθετήσετε κάποιον Εθελοντή, ως υπεύθυνο για να πληροφορεί τους διερχόμενους και να μοιράζει έντυπο υλικό. Επιπλέον, μπορεί να κατευθύνει τους δημοσιογράφους ή τους επισήμους στην περιοχή δράσης.
- Ευχαριστήστε δημόσια όλους για την συμμετοχή τους και με προσωπική επαφή στην λήξη της δραστηριότητας και με δελτίο τύπου στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Προμήθειες και Χρηματοδότες

Πολλοί παράγοντες παίζουν ρόλο όταν προσπαθείτε να επιτύχετε χρηματοδότηση. Το μέγεθος, η τοποθεσία, ο σκοπός της δραστηριότητας σας θα επηρεάσουν αποφάσεις για πιθανή χρηματοδότηση σας από χορηγούς. Φτιάξτε μια λίστα με όλα όσα χρειάζεστε για να είναι επιτυχημένη η εκδήλωσή σας.

Πρέπει να συμπεριλάβετε σακούλες απορριμμάτων, μπλουζάκια, καπέλα για τον ήλιο, γάντια μιας χρήσεως και γάντια κήπου, έντυπο υλικό με οδηγίες (ή κάποιο άλλο είδος δημοσίευσης), σήματα, έπαθλα, νερό, αναψυκτικά, πλαστικά κύπελλα, φαγητό και οτιδήποτε άλλο σκεφτείτε ότι χρειάζεστε.

Όταν ολοκληρωθεί ο κατάλογος, πλησιάστε πιθανούς χορηγούς και χρηματοδότες που θα συμβάλλουν, βασισμένοι πάνω στα οφέλη που αυτοί θα κερδίσουν από το να γίνουν σπόνσορες. Για παράδειγμα, εάν ψάχνετε για χορηγούς νερών και αναψυκτικών, η τοπική επιχείρηση εμφιαλωμένου νερού μπορεί να θελήσει να δωρίσει ποσότητες εμφιαλωμένου νερού και πλαστικά κύπελλα για λόγους διαφήμισης. Διάφορες επιχειρήσεις επίσης μπορεί να θελήσουν να βοηθήσουν, εάν υπάρχει κάποιο είδος διαφήμισης και αναγνώρισης γι' αυτές. Οι επιχειρήσεις ωφελούνται συμβάλλοντας σε δραστηριότητες που ωφελούν το περιβάλλον και την κοινωνία.

Όταν προσεγγίζετε επιχειρήσεις για χορηγία, πρέπει να είστε σίγουροι ότι τους έχει ξεκαθαρίσει ότι κάνετε αυτή την προσπάθεια εντελώς εθελοντικά και ότι δεν είναι κερδοσκοπική. Δώστε τους αρκετό χρόνο να μελετήσουν τις ανάγκες σας και δώστε τους δημόσια αναγνώριση όσο είναι αυτό δυνατόν (π.χ. εφημερίδες, τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο, κ.λ.π.).

Πολλοί Δήμοι ή / και Περιφέρειες διαθέτουν μέσα στα διοικητικά τους όρια, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις καθώς και κρατικές υπηρεσίες που ίσως σας προμηθεύσουν με ότι μέσα και εξοπλισμό χρειάζεστε για περιβαλλοντικούς καθαρισμούς. Απευθυνθείτε σε αυτούς για να γλιτώσετε πολύτιμο χρόνο, ενέργεια και δυνάμεις. Θα μπορούσατε λόγω χάρη, να απευθυνθείτε στο τοπικό παράρτημα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και να ζητήσετε να σας καλύψουν για την περίπτωση ατυχήματος.

Μια άλλη προσέγγιση για να κερδίζετε χρηματοδοτήσεις είναι να οργανώσετε μια δραστηριότητα καθαριότητας των ακτών, σε συνεργασία με ένα τοπικό κέντρο καταδύσεων ή ένα μεγάλο ξενοδοχείο της περιοχής. Με το να ενώσετε δυνάμεις, δεν θα έχετε κερδίσει μονάχα μια οικονομική υποστήριξη της επιχείρησης καθαριότητας της ακτής, αλλά και την δυνατότητα να δημιουργήσετε ένα ευρύτερης κλίμακας σχέδιο. Τα τοπικά κέντρα καταδύσεων και τα μεγάλα ξενοδοχεία της περιοχής, μπορεί να έχουν υπαλλήλους που επιθυμούν να προσφέρουν εθελοντικά εργασία και αυτό θα σας βοηθήσει να μειώσετε τις προσπάθειες συγκέντρωσης Εθελοντών.

Να θυμάστε ότι :

- Ξενοδοχειακές Μονάδες
- Συγκροτήματα Ενοικιαζομένων Κατοικιών
- Σχολές Καταδύσεων
- Εταιρείες Εμπορίας Καταδυτικού Εξοπλισμού
- Επιχειρήσεις Θαλάσσιων Αθλημάτων
- Επιχειρήσεις Εμφιαλωμένου Νερού και Αναψυκτικών
- Ναυπλιακές Εταιρείες
- Τουριστικά Γραφεία και Πρακτορεία
- Επιχειρήσεις Εστίασης
- Τυπογραφεία

αποτελούν κάποιους από τους πιο προσιτούς Προμηθευτές και Χρηματοδότες σας

- Σχολεία
- Πανεπιστήμια
- Εθελοντικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις
- Εκπολιτιστικοί Σύλλογοι
- Εθελοντικές Ανθρωπιστικές Οργανώσεις

αποτελούν κάποιους από τους πιο πιθανούς φορείς στην εξεύρεση Εθελοντών

- Δημοτική Υπηρεσία Καθαριότητας
- Δημοτική Τεχνική Υπηρεσία
- Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας
- Στρατόπεδο της περιοχής

αποτελούν κάποιους από τους πιο σίγουρους οργανισμούς παροχής Ειδικών Οχημάτων και Μηχανημάτων

Η λίστα διευρύνεται όσο εσείς επιθυμείτε. Έχει να κάνει με το τι χρειάζεστε την ημέρα της καθαριότητας της παραλίας. Γι' αυτό ρίξτε ξανά και ξανά μια ματιά στην ενότητα «Μην Ξεχάσετε», αυτού του εγχειριδίου για όλα όσα σας χρειάζονται την ημέρα της εκδήλωσης.

18

Ασφάλεια στην επιχείρηση καθαριότητας των ακτών

Πρωταρχικής σημασίας ζήτημα αποτελεί η ασφάλεια, ανεξάρτητα από το μέγεθος της δραστηριότητας. Να είστε προετοιμασμένοι όσο το δυνατόν καλύτερα, για να είστε σίγουροι για την ασφάλεια και την επιτυχία της εκδήλωσης. Η ακόλουθη λίστα περιέχει μερικά σημεία που οφείλετε να προσέξετε.

Εκτιμήστε την περιοχή πριν από τη δραστηριότητα

Εάν κάνετε υποβρύχιο καθαρισμό βουτήξτε μερικές φορές για να αισθανθείτε πιο οικείοι με το περιβάλλον και οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα του βυθού. Μιλήστε με άλλους Δύτες που είναι εξοικειωμένοι με την παράκτια περιοχή. Εάν καθαρίζετε μια χερσαία τοποθεσία περπατήστε εκεί και χαρτογραφήστε την, κάνοντας ένα πρόχειρο σκαρίφημα και σιγουρευτείτε ότι δεν υπάρχουν παρόντα επικίνδυνα μέρη και υλικά. Ελέγξτε εάν υπάρχουν περιοχές και σημεία που πρέπει να αποκλειστούν. Εάν σχεδιάζετε υποβρύχιο καθαρισμό κάτω από προβλήτα ή κυματοθραύστη, προειδοποιείστε τους Εθελοντές σας για την κυκλοφορία πλοίων ή για μονοπάτια ψαριών. Δείτε τις οδηγίες στην ενότητα «Συλλεκτική Διαδικασία στον βυθό της θάλασσας» του παρόντος εγχειριδίου.

Ενημερωθείτε για τις καιρικές συνθήκες

Παρακολουθήστε το δελτίο καιρού λίγες μέρες πριν την εκδήλωση. Εάν κάνετε υποβρύχιο καθαρισμό, σημειώστε τις αλλαγές παλίρροιας, ρεύματα, τα εμπόδια στα σημεία εισόδου και εξόδου. Εάν θυελλώδης καιρός προβλεφθεί για την ημέρα της δραστηριότητας, μη δειλιάσετε να την ακυρώσετε και να την επανασχεδιάσετε. Δεν αξίζει να διακινδυνεύσετε. Άλλωστε στην περίπτωση άσχημων καιρικών συνθηκών, η προσέλευση των Εθελοντών σας θα ήταν η ελάχιστη.

19

Οργανώστε τους Εθελοντές σας σε ομάδες

Κρατείστε τους Εθελοντές σε ομάδες. Κάθε ομάδα να έχει ομαδάρχη. Με τον τρόπο αυτό είναι δυνατόν ένας πιθανός κίνδυνος να εντοπιστεί και να αποφευχθεί προτού προκύψει μεγαλύτερο πρόβλημα. Δημιουργήστε ομάδες που θα δουλέψουν μαζί. Εάν κάνετε υποβρύχιο καθαρισμό να είστε σίγουροι ότι όλοι οι Δύτες είναι ενημερωμένοι για την κατεύθυνση, τις απαραίτητες μετρήσεις με πυξίδα, το χρόνο και το βάθος στο οποίο θα κινηθούν. Μην κάνετε μεγάλες ομάδες Δυτών (δυο ή τρεις είναι αρκετοί ανά ομάδα), γιατί το θαλάσσιο περιβάλλον μπορεί κατά λάθος να καταστραφεί εάν δημιουργηθεί σε περιορισμένο χώρο συνωστισμός ομάδων Δυτών. Χρησιμοποιείτε πάντοτε τη μέθοδο των ζευγαριών. Επιπρόσθετες ομάδες μπορεί να προσέχουν τις σηματοδότες όπου στο τέλος θα προχωρήσουν στην απομάκρυνσή τους.

Φροντίστε για την περιφρούρησης της περιοχής δράσης σας

Ρύθμιση ή εκτροπή της κυκλοφορίας, σήμανση, φύλαξη του χώρου στάθμευσης των οχημάτων, φύλαξη του χώρου εναπόθεσης σακιδίων και προσωπικών αντικειμένων των Εθελοντών, οριοθέτηση του χώρου προμηθειών και εξοπλισμού, αποτελούν μερικά από τα σημεία περιφρούρησης, ώστε να μην υπάρξουν απώλειες αντικειμένων και να αποτραπούν ατυχήματα από διερχόμενους ή μανούβρες οχημάτων των συμμετεχόντων. Εθελοντές που έχουν εργαστεί ή έχουν εμπειρία είτε ως σχολικοί τροχονόμοι, είτε ως διακοπής της κυκλοφορίας σε άλλες αθλητικές διοργανώσεις π.χ. μαραθώνιους, αποτελούν ιδανικό προσωπικό.

Θωρακίστε την άμεση ανταπόκριση σε περίπτωση ατυχήματος

Στις δράσεις καθαριότητας ακτών και θαλασσών συμμετέχουν όλες οι ηλικίες. Είναι μεγάλη η ευθύνη της ύπαρξης μικρών παιδιών, μαθητών και εφήβων, τα οποία πολλές φορές συνοδεύονται από τους γονείς τους. Ένα πιθανό ατύχημα θα πρέπει να σας βρει οργανωμένους. Απευθυνθείτε έγκαιρα στο τοπικό παράρτημα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και ζητήστε τους να σας καλύψουν με ομάδα πρώτων βοηθειών και εξοπλισμό για την περίπτωση ατυχήματος. Να είστε σίγουροι ότι σε αυτές τις δράσεις πάντα συμβαίνουν μικροτραυματισμοί. Εάν δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, φροντίστε να έχετε καλά οργανωμένες πρώτες βοήθειες, φορεία και φαρμακεία, περιλαμβανομένου οξυγόνου σε προτεραιότητα. Ο Εθελοντής που θα είναι υπεύθυνος για όλα τα παραπάνω έχει βαρύ φορτίο ευθύνης και αυτοί που είναι περισσότερο ιατρικώς εκπαιδευμένοι ή εκπαιδευμένοι στις πρώτες βοήθειες πρέπει να είναι επίσης επιφορτισμένοι μόνο με αυτά τα καθήκοντα. Φροντίστε να έχετε ενημερώσει την τοπική υπηρεσία ασθενοφόρων και το τοπικό νοσοκομείο για την δράση σας αυτή, ώστε να έχουν θέσει σε ετοιμότητα ασθενοφόρο πλησίον της περιοχής δράσης σας.

Ορίστε υπευθύνους ανά τομέα

Η καλύτερη οργάνωση μιας εκδήλωσης τέτοιας έκτασης, απαιτεί τον καθορισμό υπευθύνων, τον διαμοιρασμό ρόλων και αρμοδιοτήτων. Εάν εσείς αναλάβετε Υπεύθυνος Οργάνωσης, ορίστε άλλους υπευθύνους με εμπειρία κατά προτίμηση. Να έχετε δώσει σε κάθε υπεύθυνο εγγράφως τον τομέα ευθύνης του (π.χ. απομάκρυνση μεταλλικών ή και σκουριασμένων αντικειμένων), τον χώρο της αρμοδιότητάς του, τις ομάδες που θα έχει υπό την ευθύνη του και τα ονόματα των ομαδαρχών με τα τηλέφωνα τους, τους κινδύνους του τομέα ευθύνης του και να σιγουρευτείτε ότι έχει κατανοήσει με ποιον επικοινωνεί και σε ποιον απευθύνεται για την περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

20

Ορίστε υπεύθυνο ασφαλείας

Είναι πολύ χρήσιμο να έχετε ορίσει έναν Υπεύθυνο Ασφαλείας, κατά προτίμηση άτομο που έχει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ή που είναι επαγγελματίας του χώρου και διαθέτει ειδικές γνώσεις επίβλεψης καταδυτικών δραστηριοτήτων. Ο Υπεύθυνος Ασφαλείας πρέπει να έχει βοηθό του, άτομο που έχει και ιατρική εκπαίδευση (πρώτες βοήθειες, επείγοντα περιστατικά) και εκπαίδευση για επίβλεψη ανάλογων εκδηλώσεων. Καλό είναι να γνωρίζει και τα τηλέφωνα υπηρεσιών ανάγκης της περιοχής (π.χ. τοπικών ιατρικών υπηρεσιών, νοσοκομείου, υπηρεσιών ασθενοφόρων, τηλέφωνα τοπικού κέντρου προστασίας θαλάσσιων ζώων σε περίπτωση που συναντήσετε ένα τραυματισμένο ζώο, τηλέφωνο τοπικής λιμενικής αρχής, κ.λ.π.). Στην ευθύνη του Υπευθύνου Ασφαλείας θα υπάγονται οι ομάδες περιφρούρησης της περιοχής δράσης.

Εξασφαλίστε ασφάλεια επαγγελματικής ευθύνης

Ασφάλεια επαγγελματικής ευθύνης παρέχει ο Υπεύθυνος της Οργάνωσης, έχοντας εξασφαλίσει εγγράφως την υποστήριξη των συνδιοργανωτών.

Φροντίστε για την διοικητική μέριμνα

Η καθαριότητα των ακτών και των θαλασσών γίνονται υπό ηλιοφάνεια και παίρνουν αρκετές ώρες. Η κόπωση είναι φυσικό επακόλουθο για κάποιους, είτε πρόκειται για εφήβους, είτε για μεγαλύτερης ηλικίας άτομα. Μια ή δύο σκηνές ή τέντες σκίασης με καρέκλες είναι ιδανικός χώρος προσωρινής ανάπαυσης. Εκεί μπορούν να βρίσκονται

οι προμήθειες εμφιαλωμένου νερού, πρόχειρου φαγητού, αναψυκτικών, κ.α. ώστε να μπορεί κάποιος να ξεκουραστεί. Η διοικητική μέριμνα να βρίσκεται σε διαφορετικό σημείο από την γραμματειακή ή άλλη υποστήριξη.

Προστατεύστε το περιβάλλον, προστατευθείτε κι εσείς

Όταν εκτελείτε υποβρύχιο καθαρισμό συμβουλευτείτε τους Δύτες να είναι υπομονετικοί έτσι ώστε οι κινήσεις τους να μην αποτελούν κίνδυνο και να μην προκαλούν βλάβη στην θαλάσσια ζωή. Να θυμάστε ότι, ένας αργός καθαρισμός που δεν βλάπτει το περιβάλλον είναι προτιμότερος από ένα γρήγορο καθαρισμό που μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα βλάβη στη θαλάσσια ζωή. Διατηρήστε θέση σώματος με τα πόδια να μην άπτονται του βυθού. Αποφύγετε να ακουμπάτε το βυθό με τα βατραχοπέδιλά σας. Ελέγξτε πού θα τοποθετηθούν τα σκουπίδια μετά την ολοκλήρωση της συλλογής. Προειδοποιείτε τους Εθελοντές για πιθανούς κινδύνους όπως μεταλλικά δοχεία ή κάποιο άλλο άγνωστο δοχείο, τρύπες, γκρεμούς, ασταθές έδαφος, λασπώδεις περιοχές, αλλαγές στην παλίρροια και καιρικές συνθήκες. Κυρίως, τονίσετε ξανά το σκοπό που βρίσκεστε εκεί. Θυμηθείτε ότι φυσικά υλικά όπως ξύλα, βλάστηση δεν πρέπει να απομακρυνθούν, μονάχα τα σκουπίδια και απόβλητα που έχουν ριχθεί από ανθρώπους.

Μελετήστε, ενημερώστε, πάρτε παρουσίες

Μελετήστε ξανά και ξανά το πρόγραμμα με όλους τους συνδιοργανωτές. Σιγουρευτείτε ότι όλοι είναι ενήμεροι και έχουν κατανοήσει, τι θα κάνουν, πως θα το κάνουν. Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζουν πως θα συμπληρώσουν όλα τα έντυπα σωστά, ποιες ομάδες ανήκουν στον καθέναν και ποιος τομέας ευθύνης. Δεν είναι καθόλου ευχάριστο να ψάχνετε για μια ομάδα Εθελοντών σας που έχει απομακρυνθεί και έχει χάσει την αίσθηση του χρόνου κατά την διάρκεια της δραστηριότητάς σας. Οργανώστε το σημείο παρουσιών εισόδου και εξόδου από την δραστηριότητά σας. Οι επικεφαλής των ομάδων έχουν ευθύνη. Μερικοί ίσως πρέπει να φύγουν νωρίτερα από τους υπόλοιπους και πρέπει να ξέρουν που και σε ποιον θα απευθυνθούν πριν φύγουν για να δηλώσουν αποχώρηση.

Φωτογραφίστε πριν και μετά

Τραβήξτε φωτογραφίες της παραλίας και του βυθού πριν και μετά την καθαριότητα. Θα σας χρειαστούν για μελλοντική παρουσίαση της δράσης σας, αλλά και για ενημέρωση / εκπαιδευτικούς σκοπούς στην τοπική σας κοινότητα.

Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος

Κάτω από το νερό αφαιρέστε μονάχα αντικείμενα που δεν έχουν ζωή πάνω. Μερικά από αυτά που πρέπει να αφαιρεθούν είναι: μπαταρίες (που μπορεί να αφήσουν δηλητήριο μέσα στο νερό) εκτεθειμένα υφάσματα, πετσέτες και άλλα ρούχα, πλαστικά μπουκάλια, μεταλλικά κουτιά αναψυκτικών, πλαστικές σακούλες, σόλες παπουτσιών και σαγιονάρες, κ.α.

Μην αφαιρέσετε :

- Οποδήποτε κατάλοιπα έχουν γίνει μέρος του υποβρύχιου περιβάλλοντος (αν έχουν κοράλλια πάνω ή έχουν γίνει αχώριστα με το βυθό) αλλά δεν αποτελούν κίνδυνο για τους κολυμβητές.
- Δίχτυα, που μπορεί να είναι ιδιαίτερα επικίνδυνα για τους Δύτες. Ενημερώστε την τοπική λιμενική αρχή.
- Μεγάλα μεταλλικά δοχεία, που μπορεί να περιέχουν επικίνδυνα υλικά. Ενημερώστε την τοπική λιμενική αρχή.
- Οπλισμός και εκρηκτικά. Εάν βρείτε οπλισμό ή εκρηκτικά χωρίς να γνωρίζει κανείς την ύπαρξή τους, απαγορεύστε την προσέγγιση σε οποιονδήποτε. Ενημερώστε την τοπική λιμενική αρχή.

Να θυμάστε :

- Οι βαφές δεν στεγνώνουν υποβρυχίως. Σιγουρευτείτε ότι προστατεύετε τον εαυτό σας και τον εξοπλισμό σας από έκθεση σε τέτοια υλικά.
- Να προστατεύετε τον εαυτό σας από αιχμηρά αντικείμενα. Συχνά ένα κομμάτι από σκουπίδια μπορεί να σας προστατεύσει από ένα άλλο. Όπως ένα κομμάτι από πλαστικό τυλιγμένο γύρω από το χέρι σας μπορεί να σας προστατεύει από ένα τενεκέ ή από μια κανάτα από γυαλί σπασμένη.
- Όταν βγείτε στην επιφάνεια κάνετε ένα τελικό έλεγχο για θαλάσσια ζώα που έχετε κατά λάθος βάλει μέσα στα σκουπίδια. Γεμίστε ένα δοχείο με νερό και τοποθετήστε τα προσωρινά εκεί.
- Μην πετάξετε τα σκουπίδια όλα μαζί. Εξετάστε τα ένα προς ένα μήπως υπάρχει μέσα θαλάσσια ζωή.
- Ποικίλα ασπόνδυλα όπως σκουλήκια που ζουν στα βράχια έχουν αμυντικούς μηχανισμούς που μπορεί να προκαλέσουν βλάβη στους ανθρώπους. Για να απομακρύνετε αυτά τα πλάσματα, ανιμετωπίστε τα με προσοχή και φοράτε υποχρεωτικά γάντια.
- Επιστρέψτε τη θαλάσσια ζωή πίσω στο νερό. Το πιθανότερο είναι να επιζήσουν, εάν οι Δύτες τα γυρίσουν στο βυθό ή κοντά σε μέρη που μπορούν να κρυφτούν, παρά να τα επιδεικνύουν απροστάτευτα και να τα πετάξουν μέσα στο νερό.

Γιατί προστατεύουμε τον βυθό της θάλασσας;

Κινδυνεύουμε όλοι εξίσου στο βυθό όπως και στην παραλία με κάθε λογής σκουπίδια. Εάν μαζί με την παραλία δεν καθαρίσετε και τον βυθό, τότε την επομένη της δράσης σας αυτής, τα απορρίμματα που έχουν ριχθεί στην θάλασσα πιθανόν να βγουν στην παραλία. Αυτό σημαίνει ότι η δουλειά που κάνατε έγινε μισή και δεν ωφέλησε την τοπική κοινωνία.

Επιπλέον, για να διαλυθούν τα ανθρώπινα απορρίμματα από την θάλασσα, θα χρειαστούν δεκάδες και εκατοντάδες χρόνια, με άμεσο κίνδυνο πρώτα για την θαλάσσια ζωή και έπειτα για την ανθρώπινη ζωή. Επιβάλλεται λοιπόν να καθαρίζεται τακτικά όπως και η παραλία.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για να διαλυθούν τα σκουπίδια στην θάλασσα, χρειάζεται :

Χαρτοπετσέτα	2 – 3 εβδομάδες
Φλούδα πορτοκαλιού	3 – 5 εβδομάδες
Εφημερίδα	6 εβδομάδες
Χάρπνη συσκευασία γάλακτος	3 μήνες
Κόντρα πλακέ	1 – 3 χρόνια
Μάλλινο ρούχο	2 – 5 χρόνια
Φίλτρο τσιγάρου	2 – 5 χρόνια
Πλαστική σακούλα	10 – 20 χρόνια
Νάilon ύφασμα	30 – 40 χρόνια
Κουτί κονσέρβας	50 χρόνια
Πλαστικό ποτήρι	50 χρόνια
Λαστιχένια σόλα	60 – 80 χρόνια
Κουτί αλουμινίου	80 – 200 χρόνια
Πλαστικό μπουκάλι	450 χρόνια
Πετονιά	600 χρόνια
Γυάλινο μπουκάλι	1.000.000 χρόνια

Δεν χρειάζεται λοιπόν πολύ σκέψη για να καταλάβει ο οποιοσδήποτε ότι σε μια οργανωμένη δράση καθαριότητας της παραλίας πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και ο βυθός της θάλασσας. Συλλέγετε ότι φαίνεται στο χερσαίο τμήμα και ότι δεν φαίνεται στον βυθό της θάλασσας.

Συλλεκτική Διαδικασία στον βυθό της θάλασσας

Στην καθαριότητα του βυθού οι Δύτες δουλεύετε πάντα σε ζευγάρια. Να είστε εξοπλισμένοι με στολή, γάντια και σημαδούρα θέσης. Να έχει εξασφαλιστεί για εσάς άδεια από την τοπική Λιμενική Αρχή και να γνωρίζετε ότι η ασφάλειά σας προηγείται από κάθε τι άλλο. Για την συλλογή απορριμμάτων χρησιμοποιείτε διχτάκι με μεγάλο άνοιγμα. Για αντικείμενα υπερμεγέθη, πολύ βαριά, επικίνδυνα, ειδοποιείτε την τοπική Λιμενική Αρχή.

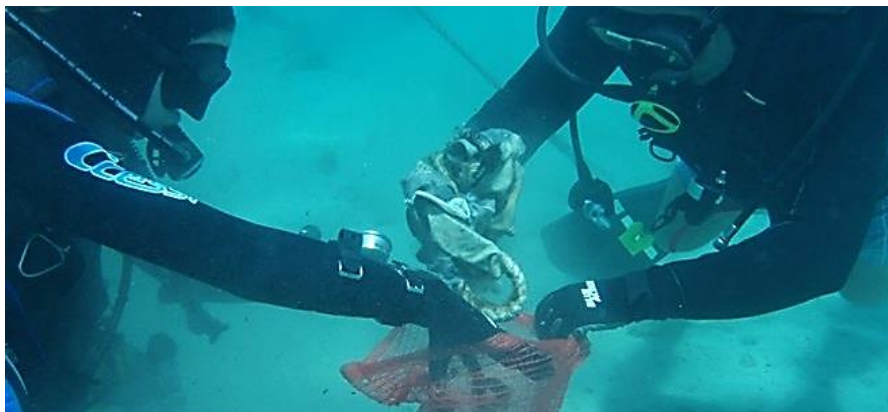
Για την περίπτωση που πρέπει να μαζέψετε μια πετονιά ψαρέματος, τότε ο ένας Δύτης θα πρέπει να είναι υπεύθυνος για το τύλιγμα της πετονιάς και ο άλλος για το ξεμπέρδεμά της. Κολυμπάτε κατά μήκος της πετονιάς τυλίγοντας τη χαλαρά σε ένα ραβδί ή ένα μαχαίρι (για να μπορεί η κουλούρα της πετονιάς να μεταφερθεί εύκολα). Αυτός είναι ο πιο συνηθισμένος και ασφαλής τρόπος τυλίγματος της πετονιάς που προκαλεί την λιγότερη βλάβη στο Δύτη και στο περιβάλλον.

Θυμηθείτε ότι οι περισσότερες πετονιές ψαρέματος έχουν γάντζους στην άκρη. Να προσέχετε καθώς κουλουριάζετε μια πετονιά. Μερικοί προτιμούν να χρησιμοποιούν ένα ραβδί, ένα μπουκάλι ή άλλα άχρηστα αντικείμενα για να περιτυλίξουν μια πετονιά.

Το μάζεμα της πετονιάς ψαρέματος χωρίς να την κουλουριάζετε δεν είναι ασφαλές. Ο Δύτης είναι εύκολο να μπερδευτεί, γι' αυτό ξεμπερδέψτε την πετονιά με το να την μετακινείτε ολόκληρη από κάτω και γύρω από τα μπερδεμένα σημεία. Όταν ολόκληρη η πετονιά κουλουριαστεί, δέστε τη έτσι ώστε να μην ξετυλιχτεί μέσα στην τσάντα συλλογής.

Εάν μια πετονιά είναι σοβαρά μπερδεμένη, κόβοντας τη μπορεί να είναι ο μόνος τρόπος να τη μετακινήσετε χωρίς να βλάψετε τη θαλάσσια ζωή. Διαφορετικά είναι προτιμότερο να την τυλίξετε γύρω από κάτι για να την μαζέψετε.

Χρησιμοποιήστε με ασφάλεια τα αγκίστρια. Φέρνοντας ή δοκιμάζοντας να βρείτε ένα βάζο και το καπάκι του, κόψτε τα αγκίστρια από τις πετονιές και μεταφέρετέ τα μέσα στο βάζο. Εάν δεν μπορείτε να μεταφέρετε τα αγκίστρια με ασφάλεια, αφήστε τα στο βυθό, καρφώστε τα πάνω σε ένα κομμάτι ξύλου και μεταφέρετέ τα με το ξύλο. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε συρμάτινους κόφτες για να κόψετε τα αγκίστρια και να μεταφέρετε τα υπολειπόμενα κομμάτια μέσα σε ένα μπουκάλι ή ντενεκέ.

Πληροφοριακά και καταγραφικά έντυπα

Σε κάθε δραστηριότητα πρέπει να χρησιμοποιείτε τα απαραίτητα έντυπα για την καταγραφή της δραστηριότητας, την ενημέρωση των μέσων, τα αποτελέσματα της δράσης, κ.α.

Πληροφοριακό Έντυπο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Χρησιμοποιήστε το Πληροφοριακό Έντυπο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ως οδηγό για το δελτίο τύπου. Μπορεί να θέλετε να δημιουργήσετε το δικό σας στυλ ή να προσθέσετε άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία. Φροντίστε να περιλαμβάνετε τουλάχιστον τα ακόλουθα: ημερομηνία και διάρκεια της εκδήλωσης, τόπο και τρόπο πρόσβασης, τους λόγους και τους στόχους πραγματοποίησης της εκδήλωσης, τον αριθμό των Εθελοντών που αναμένετε να παραβρεθούν, τους επιστήμους που έχετε προσκαλέσει, τους χορηγούς, τους χρηματοδότες και φυσικά το όνομα σας και τα τηλέφωνα στα οποία μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί σας.

Υπεύθυνη Δήλωση

Αυτού του μεγέθους οι εκδηλώσεις καλό είναι να συνοδεύονται και από Υπεύθυνες Δηλώσεις. Απαιτείται όλοι οι συμμετέχοντες Εθελοντές, να διαβάσουν και υπογράψουν υπεύθυνες δηλώσεις πριν λάβουν μέρος στην εκδήλωση, εφόσον έχετε εξασφαλίσει την άδεια για τον καθαρισμό από τις αρμόδιες αρχές, ώστε να επιβεβαιώνουν ότι προσέρχονται εθελοντικά, οικειοθελώς, με πλήρη επίγνωση και ευθύνη.

Καταγραφικό Έντυπο Δραστηριότητας

Ένα ακόμη χρήσιμο έντυπο αποτελεί το Καταγραφικό Έντυπο Δραστηριότητας, το οποίο σας βοήθα να καταγράψετε την ποσότητα των σκουπιδιών που έχετε συλλέξει, τις κατηγορίες αυτών, την επικινδυνότητα, το συνολικό βάρος που συλλέξατε, κ.λ.π. Από αυτό το έντυπο θα εξαχθούν συμπεράσματα, στατιστικά, θα εκδοθούν οδηγίες και θα ληφθούν μέτρα πρόληψης. Οι πληροφορίες αυτού του εντύπου μπορούν να καταχωρούνται και ηλεκτρονικά, ταυτόχρονα με την καθαριότητα, εάν κάποιος έχει οριστεί γι' αυτό, μέσω laptop, μέσω tablet, μέσω mobile phone, στην εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Προβολή και Διαφήμιση της περιβαλλοντικής σας δράσης

Μια αποτελεσματική προβολή και διαφήμιση μπορεί να μετατρέψει την δραστηριότητα της καθαριότητας μιας παραλίας σε μεγάλη επιτυχία και ωφέλεια για εσάς στην περίπτωση που ετοιμάσετε ξανά παρόμοια εκδήλωση. Όταν προβάλετε το γεγονός, αναλύστε το με επιχειρήματα και βρείτε ταιριαστό και ελκυστικό τίτλο που θα συγκινήσει όλους. Με το να συμπεριλάβετε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην προβολή του, πιθανόν να αποτελέσετε θέμα στα τοπικά ή εθνικής εμβέλειας δελτία ειδήσεων, γεγονός που θα σας βοηθήσει όταν ζητήσετε υποστήριξη στο μέλλον.

Χρησιμοποιήστε την δύναμη του διαδικτύου και προβάλετε την περιβαλλοντική σας δράση σε όσο περισσότερους ιστότοπους γενικού και ειδικού ενδιαφέροντος. Δώστε βαρύτητα και στην ενημέρωση των καναλιών επικοινωνίας των ομάδων νεολαίας.

Επικοινωνήστε με τα τοπικά και περιφερειακά κυρίως κανάλια ραδιοφώνου και τηλεόρασης καθώς και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όλοι σχεδόν θα βγάλουν στον αέρα τις ανακοινώσεις σας χωρίς οικονομική επιβάρυνση. Πολλές εφημερίδες όχι μονάχα θα δημοσιεύσουν μια εθελοντική δραστηριότητα αφιερωμένη στο περιβάλλον, αλλά θα σκεφθούν να κάνουν και ένα ρεπορτάζ γι' αυτήν και πριν και μετά την δράση σας. Ένας καλός τρόπος για να κερδίσετε τηλεοπτική και ραδιοφωνική κάλυψη είναι να προσκαλέσετε μια τοπική προσωπικότητα ή έναν κυβερνητικό επίσημο (Δήμαρχο, Βουλευτή, πολιτικό εκπρόσωπο) να συμμετάσχει στην εκδήλωση.

26

Ζητήστε από τα ξενοδοχεία της περιοχής, τα καταδυτικά κέντρα, τις σχολές και τα καταστήματα καταδυτικού εξοπλισμού, από τις άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις, από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου και της Περιφέρειας, από φοιτητικές και σχολικές ομάδες, να διανείμουν το έντυπο υλικό σας. Κάνετε μια λίστα με όλους όσους θέλετε να ενημερώσετε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Για να δώσετε στους συμμετέχοντες ένα κίνητρο συμμετοχής ορίστε ένα βραβείο για την καλύτερη / μεγαλύτερη περισυλλογή σκουπιδιών και επιδώστε σε κάθε συμμετέχοντα πιστοποιητικό συμμετοχής. Αρέσει πολύ σε όλους η επιβεβαίωση της συμμετοχής τους σε δράσεις κοινωνικού, φιланθρωπικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Τυπώστε μπλουζάκια για το γεγονός της καθαριότητας της παραλίας. Μπορείτε να πείσετε βιοτεχνίες να σας φτιάξουν ή να σας δωρίσουν ήδη έτοιμα μπλουζάκια ή να σας κάνουν εκτύπωση.

Θυμηθείτε ότι ο τρόπος που θα προβάλλετε το γεγονός αυτό θα επηρεάσει σημαντικά τον αριθμό των Εθελοντών που θα συμμετέχει για να σας βοηθήσει. Εάν αποφασίσετε να συνδιοργανώσετε την δράση σας αυτή με μια π.χ. εταιρεία κινητής τηλεφωνίας ή το παράρτημα μιας πολυεθνικής εταιρείας, όπου το ετήσιο budget διαφήμισης είναι μεγάλο, τότε η προβολή σας είναι εξασφαλισμένη με τεράστια απήχηση.

Μην Ξεχάσετε

Μια βδομάδα πριν από το γεγονός, να έχετε όλες τις προμήθειες σας έτοιμες, οι οποίες είναι οι ακόλουθες :

Σακούλες σκουπιδιών (να έχετε τουλάχιστον 2 διαφορετικά χρώματα, για να διαχωρίσετε τα αντικείμενα για ανακύκλωση).

- Εργαλεία γραφής, π.χ. στυλό, ανεξίτηλους μαρκαδόρους και μολύβια (τα μολύβια μπορούν να χρησιμοποιηθούν και κάτω από το νερό).
- Έντυπα, συμπεριλαμβανομένων φυλλαδίων, καρτών καταγραφής, καταστάσεις πήρησης αρχείου, παρουσιολόγια, λίστα τηλεφώνων, κ.λ.π.
- Φορητούς υπολογιστές, video, φωτογραφικές μηχανές και μηχανές υποβρύχιας λήψης, φορητούς ασυρμάτους, κινητά τηλέφωνα, φορπιστές, γεννήτρια παροχής ρεύματος, φορητά ψυγεία, καλώδιο προέκτασης, τηλεβόες, κ.α.
- Φαρμακείο Πρώτων Βοηθειών.
- Λαστιχένια γάντια για τους Εθελοντές, γάντια κηπουρικής (λειτουργούν καλά και για υποβρύχια κατάλοιπα).
- Μπλουζάκια με εκτυπωμένο λογότυπο της δράσης, καπέλα, αντηλιακό σε σπρέι.
- Εμφιαλωμένο νερό και αναψυκτικά, μερίδες ελαφριού γεύματος ή σνακ.
- Προμήθειες κατάδυσης (ιμάντες μάσκας, λαστιχάκια για τις μπουκάλες και άλλα εξαρτήματα τα οποία αν χαθούν η σπάσουν μπορεί να καταστρέψουν την κατάδυση).
- Αναμνηστικά διπλώματα και μετάλλια, αναμνηστικά αντικείμενα και υλικό.

Επιπλέον να έχετε εξασφαλίσει την παρουσία σε συγκεκριμένες ώρες, όλων των απαραίτητων φορητών οχημάτων, ειδικών οχημάτων τεχνικών έργων και απορριματοφόρων του οικείου Δήμου ή Περιφέρειας, ακόμη και των πούλμαν που θα μεταφέρουν τους Εθελοντές στο σημείο, κ.λ.π.

Μέθοδος Καθαριότητας της ακτής

Είναι καθοριστικής σημασίας η τεχνική που θα ακολουθηθεί για την αποτελεσματική καθαριότητα μιας παραλίας, είτε αυτή είναι μικρή σε έκταση είτε είναι μεγάλη. Τώρα που τα έχετε όλα συγκεντρώσει, τώρα που έφτασε η μεγάλη μέρα, πρέπει να υλοποιήσετε το σχέδιο που έχετε αποφασίσει ότι είναι το πιο ακίνδυνο και το πιο πρακτικό.

Από το σύνολο των Εθελοντών που συμμετέχουν για την δράση αυτή, έχετε ήδη αφαιρέσει όσους θα είναι στην γραμματειακή υποστήριξη, όσους θα είναι στην διοικητική μέριμνα, όσους θα είναι στην ασφάλεια και στις πρώτες βοήθειες, όσους θα είναι στον υποβρύχιο καθαρισμό, όσους θα είναι στην πληροφόρηση και στις υποδείξεις. Όλοι αυτοί αναλαμβάνουν τις θέσεις τους, ώστε να λειτουργήσει η διοργάνωση. Οι υπόλοιποι που σας έχουν μείνει είναι όσοι θα ασχοληθούν με την καθαριότητα της παραλίας, στο χερσαίο της τμήμα.

Ανάλογα με τον αριθμό τους χωρίζετε σε τόσες ομάδες, κάθε μια εκ των οποίων έχει τον ομαδάρχη της. Αυτός έχει κωδικό και ασύρματο ασχέτως εάν η παραλία είναι μικρής ή μεγάλης έκτασης.

Κάθε ομάδα μπορεί να αποτελείται από οκτώ (8) άτομα συν έναν ομαδάρχη. Η ομάδα διαχωρίζεται σε 2 τμήματα, ήτοι τέσσερις (4) και τέσσερις (4). Κάθε τμήμα έχει σακούλα κοινών απορριμμάτων και σακούλα απορριμμάτων ανακύκλωσης. Το τμήμα των κοινών απορριμμάτων προηγείται και το τμήμα των απορριμμάτων ανακύκλωσης ακολουθεί ή αντιστρόφως. Κινούνται με ευθύνη του ομαδάρχη τους σε οριοθετημένο και προκαθορισμένο τμήμα. Ο ομαδάρχης προηγείται, επιτηρεί και βοηθά.

Όλες οι ομάδες κινούνται μαζί σε μια Μοναδική Συλλεκτική Γραμμή, υπό την προϋπόθεση ότι έχει οριοθετηθεί η έκταση, έχει οριστεί ένα σημείο εκκίνησης και μια κατεύθυνση συλλογής. Η απόσταση μεταξύ των Εθελοντών ποικίλει και ορίζεται σύμφωνα με τον σχεδιασμό και την δυναμικότητα σε ανθρώπινο δυναμικό που ο Υπεύθυνος Οργάνωσης έχει στην διάθεσή του.

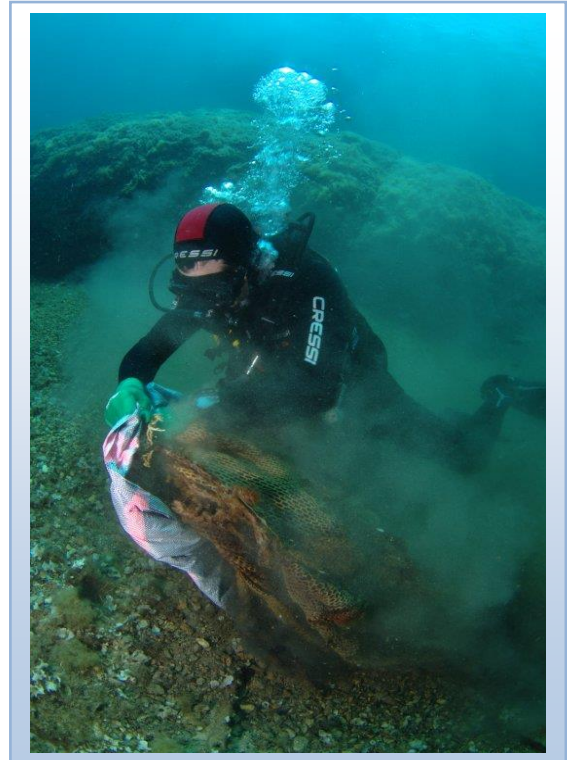

Ο κάθε ομαδάρχης τηρεί τα όρια που του έχουν υποδειχθεί στο μέτρο του δυνατού και φρονίζουν όλοι οι ομαδάρχες να κινούνται σχεδόν σε ευθεία γραμμή, ώστε να αποφευχθεί το να προηγείται κάποιος, το να βιάζεται κάποιος άλλος να τελειώσει με ελλιπή συλλογή σκουπιδιών ή το να εξελιχθεί σε αγώνα ταχύτητας η διαδικασία μεταξύ των ομάδων, με αποτέλεσμα την αναποτελεσματικότητα της δράσης μας. Παρεκκλίσεις στην ευθεία γραμμή όλων των ομάδων μπορεί να συμβούν σε περίπτωση κλίσης ή φυσικών εμποδίων της μορφολογίας του εδάφους.

Σε περίπτωση προβλήματος σε μια ομάδα που θα την καθυστερήσει, οι άλλες προχωρούν κανονικά. Όταν αποκατασταθεί το πρόβλημα συνεχίζει η ομάδα την δράση της προς τον προορισμό της. Σε διαφορετική περίπτωση, στο τέλος της δράσης των άλλων ομάδων ή με εφεδρικό προσωπικό, συγκροτείται μια νέα που συνεχίζει την δράση έως τελικού προορισμού της ομάδας που ανημετώπισε πρόβλημα.

29

Συμβάλλοντας στην διατήρηση της καθαριότητας ακτών και θαλασσών

Είναι αποκλειστικά στο χέρι μας να διατηρούνται οι ακτές και οι θάλασσες καθαρές και ακίνδυνες. Ας δούμε πως :

- Μαθαίνουμε στα παιδιά μας τι σημαίνει να προστατεύουμε το περιβάλλον. Τα εκπαιδεύουμε ώστε να μην αφήνουν σκουπίδια στην ακτή και να μην ρυπαίνουν την θάλασσα.
- Φροντίζουμε ώστε να χρησιμοποιούμε προϊόντα που η συσκευασία τους ανακυκλώνεται.
- Ρίχνουμε τα σκουπίδια στους κάδους απορριμμάτων, που βρίσκονται κατά μήκος της παραλίας.
- Όταν πηγαίνουμε στην παραλία είτε μόνοι, είτε με παρέα, είτε με την οικογένεια, έχουμε απαραίτητα μαζί μας μια σακούλα για να βάλουμε μέσα όλα τα απορρίμματα που θα δημιουργήσουμε, π.χ. κυπελάκι του καφέ, πλαστικό μπουκάλι νερού, χαρτοπτεσέτες και συσκευασίες του πρόχειρου φαγητού, κ.α. ώστε να τα πετάξουμε φεύγοντας στους κάδους απορριμμάτων.
- Φροντίζουμε να αλλάζουμε τα λάδια της μηχανής του σκάφους μας ή της βάρκας μας, με τρόπο ασφαλή και φιλικό προς το περιβάλλον.
- Γεμίζουμε με καύσιμα το σκάφος μας στην ξηρά, φροντίζοντας να μην ξεχειλίζουμε το δοχείο καυσίμων. Μαζεύουμε τυχόν υπερχειλίσεις με ένα απορροφητικό πανί.
- Ελέγχουμε και καθαρίζουμε τη μηχανή του σκάφους μας μακριά από τις ακτές, διότι το πετρέλαιο δεν διαλύεται στο νερό, και μπορεί να βλάψει τους μικροοργανισμούς που βρίσκονται στο θαλασσινό νερό, αλλά και τα ζώα που τρέφονται με αυτούς, επηρεάζοντας έτσι όλη την τροφική αλυσίδα.
- Δεν χρησιμοποιούμε τη μηχανή του σκάφους μας σε ρηχά νερά.
- Κρατάμε το σκάφος μας μακριά από περιοχές με φύκια, καθώς συχνά εκεί ζουν πολλά είδη ζωντανών οργανισμών. Εξάλλου τα φύκια μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα στην ομαλή λειτουργία της μηχανής του σκάφους μας.
- Εάν δούμε βυτίο να αδειάζει απόβλητα σε ακτές, κοίτες ποταμών, ρέματα ή θάλασσα, ειδοποιούμε αμέσως την τοπική Λιμενική Αρχή.
- Εάν δούμε σκάφη αναψυχής (μικρά ή μεγάλα) να ρυπαίνουν την θάλασσα, ειδοποιούμε αμέσως την τοπική Λιμενική Αρχή.
- Εάν δούμε οχήματα να αδειάζουν μπάζα σε ακτές, κοίτες ποταμών, ρέματα ή θάλασσα, ειδοποιούμε αμέσως την τοπική Λιμενική Αρχή.

- Δεν μετατρέπουμε τις ακτές σε σκουπιδότοπο και δημόσιες τουαλέτες.
- Δεν ανάβουμε φωτιές στην παραλία διότι μπορεί να καταλήξει σε εφιάλητη.
- Δεν πετάμε τις μπαταρίες του ραδιοφώνου μας ή των παιχνιδιών των παιδιών μας στην παραλία. Ρυπαίνουν επικίνδυνα.
- Όταν κάνουμε περίπατο το κατοικίδιό μας στην παραλία, μαζεύουμε τις ακαθαρσίες του σε ειδική σακούλα και τις αποθέτουμε στον κάδο απορριμμάτων, φεύγοντας.
- Όταν φθάνουμε στην παραλία με το αυτοκίνητό μας ή το μηχανάκι μας, σταθμεύουμε σε σημείο που δεν εμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία ανθρώπων και οχημάτων.
- Όταν βρισκόμαστε στην παραλία και υπάρχουν απορρίμματα στο σημείο που θα καθίσουμε, είναι καλό να τα μαζέψουμε μαζί με τα δικά μας, διότι μάλλον δεν θα το κάνει κανείς άλλος και να τα πετάξουμε στον κάδο απορριμμάτων.
- Όταν ταξιδεύουμε με πλοίο, δεν πετάμε τα κουπά των αναψυκτικών ή τα μπουκάλια του νερού στην θάλασσα. Αφενός μεν τα κουπά ανακυκλώνονται, εφ' ετέρου, σε λίγο θα καταλήξουν στην παραλία του νησιού που πηγαίνουμε.
- Δεν τοποθετούμε τεράστιες διαφημιστικές πινακίδες κατά μήκος των ακτών. Δημιουργούμε άσχημη οπτική εικόνα και χαλάμε την μαγεία της φύσης.

31

Θυμηθείτε :

Τα σκουπίδια σε θάλασσες και ακτές, δεν έχουν εποχή.

Κοστολόγηση της επιχείρησης καθαριότητας της ακτής

Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι μια δραστηριότητα τέτοια δεν έχει κόστος εφόσον γίνεται εθελοντικά και όταν τους μιλήσεις να κοστολογήσουν την επιχείρηση καθαριότητας της ακτής και να βγάλουν προϋπολογισμό, παραξενεύονται και σε κοιτάνε με δυσπιστία.

Η ενότητα αυτή, σκοπίμως μπήκε σε αυτή την θέση, δηλαδή στο τέλος του εγχειριδίου, διότι μόνο τώρα μπορεί να καταλάβει ο Υπεύθυνος Οργάνωσης και ο κάθε ένας, τι σημαίνει να σχεδιάζεις, να οργανώνεις και να υλοποιείς μια καθαριότητα ακτής.

Πόσο εξοπλισμό χρειάζεσαι, πόσες προμήθειες πρέπει να πάρεις, πόσους Εθελοντές πρέπει να βρεις, πόσα οχήματα και ειδικά μηχανήματα πρέπει να ζητήσεις, πόσους χορηγούς και χρηματοδότες πρέπει να συναντήσεις για να ζητήσεις υποστήριξη, πόσα τηλέφωνα πρέπει να κάνεις, πόσες εργατώρες θα απαιτηθούν μόνο και μόνο για να φτάσεις το πρωινό εκείνο στο σημείο της εκκίνησης της δράσης, κ.ο.κ.

Πρόκειται για μια πολύ υπεύθυνη δραστηριότητα, πολυπληθής, με πολλούς εμπλεκόμενους, με βαθμό επικινδυνότητας, με απαιτήσεις, αλλά και με οφέλη πολλά για κάθε τοπική κοινωνία και όχι μόνο. Χρειάζεται χρόνο για την προετοιμασία και κόστος για την υλοποίηση.

Εφόσον λοιπόν καταλάβετε το μέγεθος της δραστηριότητας αυτής, έχετε αποφασίσει ποια παραλία θα καθαρίσετε, την ημερομηνία, τους χρόνους προετοιμασίας, υλοποίησης και αποτίμησης, έχετε οριστικοποιήσει με ποιους φορείς, υπηρεσίες και οργανώσεις θα συνεργαστείτε, έχετε εκτιμήσει πόσους Εθελοντές θα χρειαστείτε, ήρθε η ώρα της κοστολόγησης.

Πριν όμως καταρτίσετε τον απαιτούμενο προϋπολογισμό, πρέπει να έχετε συντάξει μια γενική αλλά αναλυτική λίστα όλων των προμηθειών και μέσων που θα χρειαστείτε, ομαδοποιημένα.

Έπειτα, πρέπει να αναζητήσετε από τους δημόσιους οργανισμούς, φορείς και υπηρεσίες, αυτά που μπορούν να σας παρέχουν, π.χ. μηχανήματα φορτωτές, φορηγά, απορριμματοφόρα, πούλμαν μεταφοράς Εθελοντών, κ.α.

Έπειτα, πρέπει να αναζητήσετε από τις συνδιοργανώτριες περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλους φορείς, αυτά που μπορούν να παρέχουν στην δραστηριότητα, π.χ. πλήρης καταδυτικός εξοπλισμός, σακούλες απορριμμάτων, ασυρμάτους, κ.α.

Στην συνέχεια, πρέπει να αναζητήσετε από χορηγούς (βιοτεχνίες ένδυσης, κ.α.) σύμφωνα με όσα έχουμε υποδείξει, αυτά που μπορούν να σας παρέχουν προκειμένου να διαφημιστούν μέσω της εκδήλωσης αυτής, π.χ. εκτυπωμένα μπλουζάκια, καπέλα, αναμνηστικά, διπλώματα συμμετοχής, κ.α.

Παράλληλα, πρέπει να αναζητήσετε από χορηγούς (εταιρείες ποτών και τροφίμων), βασικά είδη προμηθειών, όπως, εμφιαλωμένα νερά, αναψυκτικά, πρόχειρο φαγητό.

Στο τέλος θα μείνουν προμήθειες που δεν θα τις καλύψουν ούτε οι κρατικές υπηρεσίες, ούτε οι συνδιοργανώτριες οργανώσεις και φορείς, ούτε οι χορηγοί. Τις προμήθειες αυτές πρέπει να αγοράσετε. Δημιουργείτε λοιπόν μια λίστα με όσα πρέπει να αγοράσετε, συντάσσετε προϋπολογισμό βάσει προσφορών και αναζητάτε χρηματοδότηση, από τον Δήμο, την Περιφέρεια, κ.α. Ως αντάλλαγμα θα τους προβάλετε σε κάθε έντυπο, αναφορά, ομιλία, παρουσίαση, μέσο προβολής.

Η εθελοντική δράση οποιασδήποτε μορφής και αντικειμένου, κοστολογείται. Διεθνώς όταν μια εθελοντική δραστηριότητα υλοποιείται, στα απολογιστικά στοιχεία γίνεται αναφορά στο συνολικό κόστος των υπηρεσιών που προσφέρθηκαν από τους Εθελοντές που συμμετείχαν και που η πολιτεία ή η τοπική κοινότητα ωφελήθηκαν.

Αρμόδιοι Οργανισμοί για την καθαριότητα των ακτών

Οργανισμοί διεθνούς εμβέλειας για την καθαριότητα ακτών και θαλασσών με παραρτήματα σε πολλές χώρες, αντίστοιχοι οργανισμοί εθνικής εμβέλειας, τοπικές οργανώσεις περιβαλλοντικές ή ανθρωπιστικές με αντικείμενο την προστασία του φυσικού και θαλάσσιου περιβάλλοντος θα βρεις πολλούς. Σε κάθε κοινωνία, σε κάθε χώρα.

Όμως, η αρμοδιότητα και η ευθύνη για την καθαριότητα και προστασία ακτών και θαλασσών είναι του καθενός. Είναι και δική σου. Δεν είναι αποκλειστικότητα κάποιου άλλου. Ο καθένας με τον δικό του υπεύθυνο τρόπο μπορεί να συμβάλει και μάλιστα αποτελεσματικά.

Στη χώρα μας, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός από το 1877, η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης από το 1951, η Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος από το 1982, και άλλες εθελοντικές κυρίως περιβαλλοντικές οργανώσεις έχουν προσφέρει τεράστιο έργο στην καθαριότητα και προστασία των ακτών και των θαλασσών μας.

34

Γαλάζια Σημαία

Ολόκληρη η Ελλάδα είναι μια απέραντη παραλία. Κορυφαίος διεθνής προορισμός δεκάδων εκατομμυρίων τουριστών από την Άνοιξη έως και το Φθινόπωρο, για τον ήλιο και την θάλασσα. Οι παραλίες σφύζουν από ζωή.

Ένα διεθνές πρόγραμμα με τον τίτλο «Γαλάζια Σημαία» που υλοποιείται από το Ίδρυμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (FEE) με έδρα την Κοπεγχάγη της Δανίας, ξεκίνησε ουσιαστικά το 1987 και επεκτάθηκε σήμερα σε 45 χώρες που διαρκώς αυξάνονται, περιλαμβάνοντας το έτος 2017, 4.423 παραλίες, μαρίνες σκαφών και πλοία οικολογικού τουρισμού.

Η 'Γαλάζια Σημαία' διεθνές οικολογικό σύμβολο ποιότητας, απονέμεται με πολύ αυστηρά κριτήρια, σε οργανωμένες παραλίες και μαρίνες σκαφών που διαχειρίζονται οι Δήμοι, οι Κοινότητες, τα Ξενοδοχεία και άλλοι φορείς.

Τα κριτήρια για την απονομή της “ΓΑΛΑΖΙΑΣ ΣΗΜΑΙΑΣ”, είναι :

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Πληροφόρηση

- Πληροφορίες για το παράκτιο οικοσύστημα και το ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον στον παράκτιο χώρο
- Συνεχής πληροφόρηση του κοινού για την ποιότητα των νερών κολύμβησης.
- Πληροφορίες για το Διεθνές Πρόγραμμα «Γαλάζια Σημαία» στον Πίνακα Ανακοινώσεων της ακτής
- Έντυπες πληροφορίες και αναρτημένες οδηγίες συμπεριφοράς για την ακτή
- Δραστηριότητες που να προβάλλουν ενεργά τη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της ακτής

Ποιότητα Νερών Κολύμβησης

- Ποιότητα των νερών κολύμβησης, που να επιβεβαιώνεται με δειγματοληπτικές μετρήσεις
- Μη απόρριψη βιομηχανικών λυμάτων στην ακτή
- Επεξεργασία αστικών λυμάτων, όπως απαιτεί η Ευρωπαϊκή Οδηγία

Περιβαλλοντική Διαχείριση

- Σχέδιο χρήσης γης και περιβαλλοντική διαχείριση
- Περιοδικός καθαρισμός της ακτής από σκουπίδια, αποτίγαρα κλπ.
- Επαρκείς κάδοι απορριμμάτων, που να αδειάζονται σε τακτά διαστήματα
- Διευκολύνσεις για ανακυκλώσιμα υλικά
- Επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής, με ελεγχόμενο σύστημα αποχέτευσης
- Απαγόρευση της οδήγησης οχημάτων και μοτοποδηλάτων στην ακτή
- Απαγόρευση της ελεύθερης κατασκήνωσης
- Επιτήρηση κατοικίδιων ζώων στην ακτή
- Συντήρηση κπρίων και εξοπλισμού στην ακτή

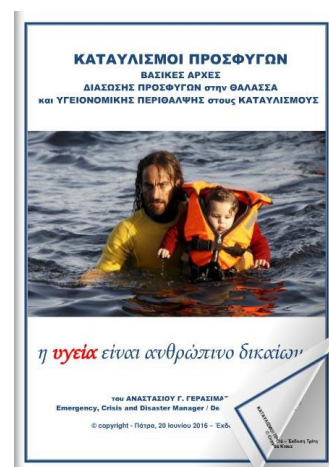
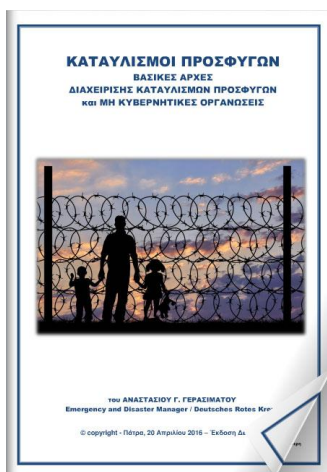
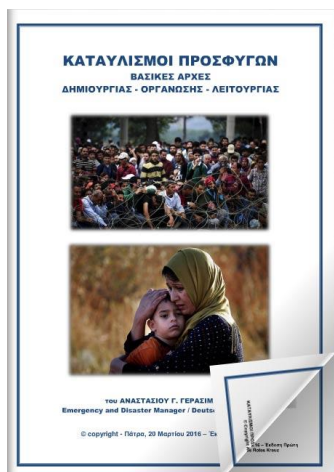
Ασφάλεια, Ναυαγοσωστικά, Πρώτες Βοήθειες, Υπηρεσίες και Εγκαταστάσεις

- Εκπαιδευμένοι ναυαγοσώστες - ή άμεση πρόσβαση σε τηλέφωνο - σωστικά εφόδια και πρώτες βοήθειες
- Σχέδια για την αντιμετώπιση κάποιου ατυχήματος ρύπανσης, με άμεση ενημέρωση του κοινού
- Ασφαλής δίοδος στην ακτή και φροντίδα για άτομα με ειδικές ανάγκες

Η «Γαλάζια Σημαία» είναι ένα αξιόπιστο σήμα ποιότητας σε όλο τον κόσμο. Πρωταρχικοί στόχοι του είναι η προστασία του περιβάλλοντος και η ανάπτυξη περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για την καλλιέργεια σε όλους τους πολίτες περιβαλλοντικής συνείδησης. Δευτερεύοντες στόχοι του είναι τα οικονομικά οφέλη που φέρει η διαπίστευση αυτή με την μορφή της αύξησης των επισκεπτών και η εξασφάλιση της προστασίας της υγείας και ασφάλειας των πολιτών που κάνουν χρήση των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών που έχουν πιστοποιηθεί με «Γαλάζια Σημαία».

Έργα του ιδίου Συγγραφέα

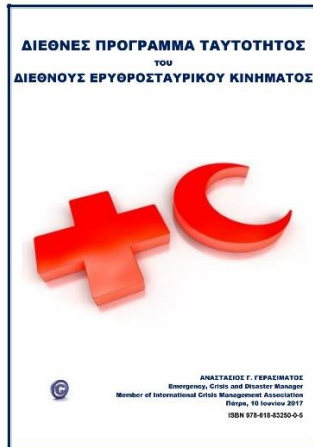
Αναρτημένα στο Διαδικτυακό Περιοδικό για την Πυρόσβεση και την Διάσωση fire.gr, τρία εξειδικευμένα βιβλία της σειράς «**ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ – Βασικές Αρχές**», τα πρώτα στην ελληνική γλώσσα, δίνουν τις κατευθυντήριες οδηγίες για την δημιουργία, οργάνωση και λειτουργία των καταυλισμών προσφύγων, για την διαχείριση των μη κυβερνητικών οργανώσεων στους καταυλισμούς, για την διάσωση προσφύγων στην θάλασσα και την υγειονομική περίθαλψη στους καταυλισμούς.

37

Αναρτημένο στο Διαδικτυακό Περιοδικό για την Πυρόσβεση και την Διάσωση fire.gr, ένα εξειδικευμένα βιβλίο με τίτλο «**ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ**», αποτελεί έναν σπουδαίο οδηγό, που στόχο έχει να κάνει έχει να κάνει ευρύτερα γνωστή την ιδιότητα του Ερυθροσταυρίτη, το έργο του, την αποστολή του, την προσφορά του και πιο έντονη την παρουσία του, σε όλο το εύρος του πεδίου της δράσης του.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

<https://el.wikipedia.org>
http://proteas-reach.gr/wp-content/uploads/2014/03/%CE%A0.%CE%94.-11_2002.pdf
<https://www.e-nomothesia.gr/kat-periballon/prostasia-thalassiou-periballontos/pd-11-2002.html>
http://users.ntua.gr/bnakos/Data/Section%205-6/Pub_5-6-35.pdf
<http://www.dimosaristoteli.gr/gr/beaches/stratoni-beach>

<http://www.explorecrete.com/crete-east/GR-matala-paralia.html>
<https://www.corfupress.com/cp/2016/02/telegraph>
<https://www.e-nomothesia.gr/kat-naytilia-nausiploia/proedriko-diatagma-13-2018-fek-26a-20-2-2018.html>
http://1epal-volou.mag.sch.gr/ssite/old_site/ecology/pictures/kousto_sel17.jpg
<http://www.iefimerida.gr/news/362452/petrelaiokilida-tesseris-imeres-pire-ston-syriza-na-zitisei-voitheia-apo-tin-ee>

<http://www.ant1news.gr/news/Society/article/467242/kokkinos-o-thermaikos-kai-i-paralia-tis-xanthis-foto->
<http://www.blueflag.org>
<http://sifnaiko-fos.gr>
www.thalassa.gr
<http://designlakasa.blogspot.gr/2013/06/925.html>

http://www.helmepa.gr/pdf/5_GR_Odigos_Ypovrixou_Katharismou.pdf
<https://europe.ilsf.org/projects/assessed-beaches>
<https://eepf.gr/el/blueflag/kritiria-programmatos>
http://pathsofgreece.gr/?page_id=147
<http://www.haniotika-nea.gr/diimerida-apo-ton-elliniko-erithro-stavro-ston-ag-nikolao/>

<https://perekp.wordpress.com/2017/06/08/παγκόσμια-ημέρα-περιβάλλοντος-με-βιω/#p-carousel-8977>
<https://www.infokids.gr/category/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%AC%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD/page/14/>
<https://www.padi.com/help/elearning-faq>
<https://financesead.wordpress.com/2015/07/09/10-planilhas-de-gastos-para-controlar-seu-orcamento/>
<http://www.skai.gr/news/environment/article/265545/drasi-katharismou-tou-vouthou-tis-thalassas-sto-mikrolimano-peiraia/>

<https://www.voucherergasia.gr/τουριστική-έκρηξη-στην-ελλάδα-το-καλο>
<http://www.ert.gr/eidiseis/thalassia-chelonakia-ta-prota-vimata-ke-aparetites-odigies-prostasias>
<http://www.myvolos.net/πρόσληψη-30-δμηνητών-στον-δήμο-βόλου-γι>
<http://www.akoslife.com/2015/09/18.html>
<http://www.helmepa.gr/images/cleanup/2018/LCE-various-photo-19b.jpg>

<http://www.helmepa.gr/images/cleanup/2018/LCE-various-photo-01b.jpg>
<http://www.syrosv1.gr/2/index.php/topika-nea>
<https://zuzeu.eus/gaztea/zabortegi-naturalak/>
<http://www.iefimerida.gr/news/338168/gia-mia-voytia-sta-pentakathara-nera-tis-glyfadas-i-paralia-tis-polis-vraveytike-me>

<http://www.callisto.gr/blog/thetika-stoiheia-alla-kai-entoni-anisyhia-gia-tis-prostateyomenes-periohes>
<http://saveplanet.gr/section.php?subcat=37>
<http://nomosphysis.org.gr/9748/europaiki-politiki-prostasias-thalassiou-periballontos-ioulios-2005/>
<http://www.ert.gr/radiotileorasi/poiotita-zois-radiotileorasi/savouar-vivr-tis-paralias/>
http://www.samarites.gr/?section=1048&language=el_GR&itemid730=1997&detail730=1

<http://www.greece-is.com/athens-riviera-10-of-the-best-beaches-in-attica/>

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή και διανομή του περιεχομένου, ολικού ή μερικού, με την προϋπόθεση ότι θα αναφέρεται υποχρεωτικά ότι το περιεχόμενο προέρχεται από το Εγχειρίδιο "ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΚΤΕΣ – ΚΑΘΑΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ, Εγχειρίδιο Ενεργειών για την οργάνωση καθαριότητας Ακτών και Θαλασσών / ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΣ / Πάτρα, 10.03.18".

Με την επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματός μου απαγορεύεται ρητά η με οποιονδήποτε τρόπο και μέσον αναδημοσίευση, ανηγραφή, αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή διασκευή, απόδοση του περιεχομένου του παρόντος εγχειριδίου, χωρίς αναφορά στην πηγή όπως αυτή ονοματίζεται επακριβώς ανωτέρω.

Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Η παρούσα έκδοση διατίθεται εντελώς δωρεάν και χωρίς οποιασδήποτε μορφής κέρδος, με αποκλειστικό σκοπό την ελάχιστη συμβολή του δημιουργού της στην οργάνωση και υλοποίηση τοπικών ή εθνικών δράσεων προστασίας της θαλάσσιας φύσης, μέσω της καθαριότητας ακτών και θαλασσών της χώρας μας.

ISBN 978-618-83250-1-2